

Pia Mäkelä ja Katariina Warpenius

22.2.2024

Sosiaali- ja terveysministeriö
Mirka-Tuulia Kuoksa

Viite: Sähköpostitse 14.2. tehty lausuntopyyntö alkoholilainsäädännön muutoksesta; alkoholijuomien kotiinkuljetus

Lausunto hallitusohjelmaan kirjatun alkoholijuomien verkkokaupan sekä muiden jakeluun ja noutoon perustuvien vähittäismyyntikonseptien mahdollistamisen sosiaali- ja terveysvaikutuksista sekä mahdollisista muista vaikutuksista

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitokselta lausuntoa hallitusohjelmaan kirjatun alkoholijuomien verkkokaupan sekä muiden jakeluun ja noutoon perustuvien vähittäismyyntikonseptien mahdollistamisen sosiaali- ja terveysvaikutuksista sekä mahdollisista muista vaikutuksista. Hallituksen esityksessä ehdotettaisiin hallitusohjelman mukaisesti, että Alkolle ja kotimaisille vähittäismyyntiluvallisille toimijoille mahdollistettaisiin alkoholijuomien verkkokauppa sekä muut jakeluun ja noutoon perustuvat vähittäismyyntikonseptit, kuitenkin ikärajavalvonta turvaten.

Tiivistyksenä kansainvälisestä tutkimus- ja kokemustiedosta THL toteaa: alkoholijuomien verkkokauppa ja kotiinkuljetus luovat uudenlaisia haasteita alkoholin vähittäismyyntin viranomaisvalvonnalle ja myynnin vastuullisuusperiaatteiden noudattamiselle. Kansainvälisten tutkimusten mukaan kotiinkuljetustoiminnassa erityisesti ikärajojen valvonta on ollut yleinen ongelmakohta, ja verkosta alkoholin ostaminen on ollut yhteydessä alkoholin suuriin kulutusmääriin yksittäisellä juomiskerralla ja pidemmällä aikavälillä. Myös päihtyneille myyntikiellon valvonta ja alaikäisille välittämisen estäminen ovat erityisen haastavia toteuttaa alkoholijuomien kotiinkuljetuksessa.

Väestön hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden kannalta alkoholijuomien kotiinkuljetus ei ole kannatettavaa. Mikäli alkoholijuomien kotiinkuljetus halutaan mahdollistaa, valittavalla sääntelymallilla voidaan merkittävästi vaikuttaa myynnin valvontamahdollisuuksiin ja sitä kautta alkoholilain tarkoituksen toteutumiseen eli alkoholihaittojen vähentämiseen. Alkoholijuomien kotiinkuljetuksessa alkoholin myynnin vastuuperiaatteiden noudattaminen edellyttää viranomaisvalvonnan mahdollistavaa lainsäädäntöä. Käytännössä tämä Suomen tilanteessa tarkoittaa kotiinkuljetuksen

Pia Mäkelä ja Katariina Warpenius

22.2.2024

luvanvaraisuutta. Lisäksi tarvitaan henkilöstön koulutusta, osaamisen tukea ja elinkeinon omavalvontajärjestelmien kehittämistä.

Tutkimuskirjallisuuden pohjalta nousevia suosituksia alkoholijuomien myynnin vastuullisuusperiaatteiden noudattamisen ja valvonnan edistämiseksi kotiinkuljetustoiminnassa ovat muun muassa:

- Edellytetään, että alkoholijuomien kotiinkuljetus on luvanvaraista.
- Kotiinkuljetuksen enimmäisajat eivät ole pidempiä kuin myymälöiden myyntiajat.
- Viranomaisille tulisi mahdollistaa keinot valvoa kotiinkuljetustoimintaa, sisältäen mahdollisuuden koeostojen tekemiseen sekä rikkomuksista seurausten antamiseen.
- Edellytetään, että alkoholin verkkomyyntiin ja -toimituksiin osallistuvat luvanhaltijat ja henkilökunta suorittavat vastuullisen alkoholinmyynnin koulutuksen.
- Ostajan ikä tarkistetaan sekä ostovaiheessa että juomia toimitettaessa, eikä toimitusta saa jättää muuten kuin henkilökohtaisesti.
- Varmistetaan tiedonkulku osapuolten välillä: toimitettavan paketin alkoholisisällöstä kuljettajalle; verkkosivuilla tieto ostajalle, että juomia ei toimiteta alaikäiselle tai päihtyneelle; tieto toimituksista tekeviltä tahoilta viranomaisille esimerkiksi kotiinkuljetuksista, ikärajatarkastusten tekemisestä ja luovuttamisesta kieltäytymisistä.
- Alkoholinkäyttötilanteiden pitkittämisen ja päihtyneenä tehtyjen ostojen ehkäisemiseksi olisi syytä harkita, ettei alkoholijuomien pikatoimitus olisi mahdollista.
- Vääränsuuntaisten kannustinten välttämiseksi alkoholijuomien luovuttamisesta kieltäytyminen ei saa johtaa edes epäsuorasti toimituksia hoitavan henkilökunnan tulonmenetyksiin.
- On tarpeen harkita huolella, millaisiin paikkoihin alkoholijuomia voi ja ei voi toimittaa, ja onko tarpeen säädellä toimitusten enimmäismääriä lyhyellä tai pidemmällä aikavälillä.

Tietopohja

THL on koonnut Tutkimuksesta tiiviisti -julkaisuun (Mäkelä & Warpenius 2024) olemassa olevaa tutkimus- ja kokemustietoa alkoholijuomien kotiinkuljetustoiminnan vaikutuksista. Tutkimuskirjallisuutta on olemassa varsin rajallisesti. Tässä lausunnossa nojaututaan alkoholijuomien kotiinkuljetusta käsittelevään tutkimuskirjallisuuteen, mutta vaikutuksia ja riskejä arvioidaan myös yleisemmän tutkimuspohjaisen asiantuntijatiedon varassa.

Alkoholijuomien ostamisen ja myymisen lakisääteiset ikärajat vähentävät tehokkaasti alaikäisten alkoholinkulutusta, ja päihtyneille myynnin kieltäminen on osa alkoholinmyyntiin liittyvien riskitilanteiden hallintaa ja humalahaittojen ehkäisyä. Alkoholijuomien

Pia Mäkelä ja Katariina Warpenius

22.2.2024

kotiinkuljetustoiminnan sääntelyssä keskeisiin kysymyksiin kuuluu, miten turvataan riittävä viranomais- ja omavalvonta, jotta lakiin perustuvia myynnin rajoituksia noudatetaan alkoholijuomia tilaajille toimitettaessa. Olennainen on myös kysymys siitä, lisääkö kotiinkuljetus väestötason alkoholinkulutusta ja alkoholinkulutukseen liittyviä haittoja.

On mahdollista, että nyt kirjoitettavilla kotimaisia toimijoita koskevilla säädöksillä on juridisia implikaatioita myös alkoholijuomien ulkomailta tehtävään etäostamiseen tai ulkomailta käsin suomalaisille kuluttajille tehtävään etämyyntiin. Tällä puolestaan voisi olla merkitystä sille, millaisia vaikutuksia verkko-ostamisen ja kotiinkuljetuksen mahdollistamisella on suomalaisten alkoholinkulutukseen ja suomalaiseen alkoholimyymintjärjestelmään. Näihin juridisiin kysymyksiin löytyy asiantuntemusta THL:n ulkopuolelta eikä tässä lausunnossa pyritä niitä arvioimaan. Se voidaan kuitenkin todeta, että kotimaisia toimijoita koskevat lakisääteiset velvoitteet esimerkiksi myynninvalvonnan yksityiskohdista olisi toivottavaa saada koskemaan myös mahdollista etämyyntiä.

Vaikutukset lapsiin ja nuoriin

Suomessa alaikäisten nuorten alkoholinkäyttö on huomattavasti vähentynyt 2000-luvulla, mutta tästä huolimatta huomattavan suuri osa heistä kuitenkin edelleen käyttää alkoholia. Yksi nuorten alkoholinkäytön vähenemiseen keskeisesti vaikuttanut tekijä on ollut nuorten kokemaa alkoholin saatavuuden vaikeutuminen. Keskeistä tässä on ollut sekä yksityisten vähittäisliikkeiden että Alkojen tehostunut ikäraja- ja valvonta.

Tutkimuskirjallisuuden mukaan lakiin perustuvien ikärajojen tarkistaminen on monessa maassa osoittautunut huomattavan vähäiseksi ja ongelmalliseksi alkoholijuomien kotiinkuljetustoiminnassa. Kirjallisuudessa on raportoitu myös selviä puutteita lain noudattamisessa silloin, kun kyseessä on ollut konkreettinen riski alkoholijuomien välittämisessä alaikäisille.

Alkoholijuomien kotiinkuljetustoiminnan käynnistäminen uhkaa heikentää ikäraja- ja valvontaa, ellei sitä edistetä erityistoimin. Alaikäisten saatavuuden sääntelyn näkökulmasta ei riitä, että suurin osa myyjistä toimii vastuullisesti. Nuorille riittää yksikin toimija lähipiirissä, jonka he tietävät toimittavan heille juomia. Kotiinkuljetuksia hoitavalle henkilökunnalle on vaivattomampaa toimittaa tilatut juomat kuin perua kauppa ja palauttaa juomat ja hukata tähän aikaa. Mikäli näitä riskejä ei pyritä torjumaan tehokkaasti, vastuuttomat toimijat voivat tavoitella kilpailuetua toimittamalla alkoholijuomia lain edellyttämästä myynninvalvonnasta huolimatta. Heikko

Pia Mäkelä ja Katariina Warpenius

22.2.2024

ikärajavalvonta kotiinkuljetuksessa todennäköisesti lisääisi nuorten alkoholinkäyttöä verrattuna tilanteeseen, jossa kotiinkuljetustoimintaa ei ole.

Riittävän ikäraja- ja valvonnan takaamiseksi onkin tarpeen, että ostajan henkilöllisyys ja ikä on aina tarkastettava toimituksen yhteydessä. Lisäksi on säädettävä, ettei kuljettajalle saa koitua epäsuoriakaan tulonmenetyksiä toimituksista kieltäydyttyä, ja kotiinkuljetuksia hoitavan henkilökunnan tulee saada vastuullisen alkoholinmyynnin koulutus. Olisi myös ensiarvoisen tärkeää mahdollistaa kotiinkuljetuksen viranomaisvalvonta. Viranomaisten on mahdoton olla paikalla valvomassa juomien kotiinkuljetustilanteita, koska luovutuspaikat ja -ajat ovat heille tuntemattomia, eikä viranomainen voi mennä koteihin valvomaan luovutustilanteita. Tästä syystä ikäraja- ja valvontaa testaavia koeostoja pitäisi pystyä tekemään osana viranomaisvalvontaa.

Vaikutukset alkoholin kulutukseen ja alkoholihaittoihin

Suomessa alkoholijuomia kulutetaan tyypillisimmin kotiympäristöissä eli omassa tai toisen kodissa tai muussa yksityisessä tilassa. Kyselytutkimuksen mukaan kotiympäristö oli pääasiallinen alkoholinkäytön paikka 77 prosentissa kaikista alkoholinkäyttökerroista vuonna 2023, ja tilastojen mukaan alkoholin kokonaiskulutuksesta vain reilu 10 prosenttia oli anniskelukulutusta vuonna 2022. Tästä syystä alkoholijuomien kotiinkuljetukseen liittyy erityistä huolta.

Kotiinkuljetustoiminnan vaikutuksista kuluttajien alkoholinkäyttöön ei ole vahvaa tutkimusnäyttöä. Tutkimustiedon mukaan verkkokaupan asiakkaissa on kylläkin keskimääräistä enemmän sekä alkoholia ylipäätään runsaasti käyttäviä suurkuluttajia että suuria määriä alkoholia kerralla juovia riskikäyttäjiä. Siitä ei kuitenkaan ole tietoa, missä määrin kyseessä on kausaalivaikutus (ts. verkkokauppa ja kotiinkuljetus lisäävät kuluttajien alkoholinkäyttöä) ja missä määrin alkoholia paljon käyttävät henkilöt valikoituvat verkkokauppojen asiakkaiksi. On kuitenkin monia tekijöitä, joiden vuoksi verkkokauppa ja kotiinkuljetus saattavat lisätä alkoholinkäyttöä ja alkoholinkäytöstä johtuvia haittoja väestössä ylipäätään ja/tai alkoholin ongelmakäyttäjillä.

- Alkoholijuomien hintojen tiedetään vaikuttavan alkoholinkulutukseen ja kulutuksen kautta haittoihin. Säästetty aika ja vaiva ovat osa hankinnan kokonaiskustannusta kuluttajalle, joten alkoholijuomien hankintaa helpottava verkkokauppa ja kotiinkuljetus voivat kannustaa alkoholiostoihin ja lisätä kuluttajien alkoholinkäyttöä.
- Verkkokaupassa alkoholiostoksiin tiedetään käytettävän enemmän rahaa kerralla kuin tavallisessa vähittäismyynnissä, ja suuremmat alkoholimäärät kotona voivat lisätä kulutusta.

Pia Mäkelä ja Katariina Warpenius

22.2.2024

- Etenkin ”pikatilaukset” eli mahdollisuus tilata alkoholijuomia ilman viivettä ovat eri maissa johtaneet juomistilanteiden pitkittymiseen ja edelleen suurien alkoholimäärien juomiseen kerralla tilauksen yhteydessä.
- Alkoholiongelmista kärsivien alkoholinkulutus voi lisääntyä, jos alkoholin hankintaa varten ei enää ole tarvetta olla välillä ajokuntoisena tai muutoin selvänä.
- Mikäli markkinointisäädökset sallisivat verkkomainonnan ja/tai kohdennetun alkoholimainonnan verkkokaupasta tehtyjen alkoholiosastosten perusteella, tämä todennäköisesti altistaisi kuluttajat, ja etenkin paljon alkoholia käyttävät, aiempaa suuremmalle ja suuremmalle alkoholijuomien myynninedistämislle.

Silloin kun suomalaisten alkoholinkäyttö lisääntyy, tämä tyypillisesti tapahtuu niin, että alkoholinkäyttö lisääntyy kautta linjan erilaisissa alkoholinkäyttäjien ryhmissä. Eli vähän, keskimääräisesti, paljon ja hyvin paljon alkoholia käyttävät lisäävät kulutustaan, jolloin koko alkoholinkäytön jakauma siirtyy kollektiivisesti samaan suuntaan. Tästä johtuen pientenkin kokonaiskulutuksen lisäysten odotetaan lisäävän myös riskikäyttäjien ja alkoholin ongelmakäyttäjien määrää. Yllä luetelluista syistä kotiinkuljetustoiminnan käynnistäminen saattaa siis lisätä suomalaisten alkoholinkäyttöä verrattuna tilanteeseen, jossa kotiinkuljetustoimintaa ei käynnistettäisi, ja tämä todennäköisesti lisäisi myös alkoholin riski- ja ongelmakäyttäjien määrää.

Yleensä alkoholin kokonaiskulutus ja alkoholihaitat, kuten alkoholikuolleisuus muuttuvat samaan suuntaan. Kuitenkin vuoden 2018 alkoholilain yhteydessä havaittiin poikkeus: alkoholikuolleisuuden pitkään ja voimakkaasti laskenut trendi taittui vuonna 2018, ja alkoholikuolemia tuli noin 160 lisää verrattuna vuoteen 2017 siitä huolimatta, että alkoholin kulutus väestötasolla lisääntyi vain vähän ja tämän jälkeen jatkoi laskuaan. Silloin, kun alkoholikuolleisuus lisääntyy voimakkaammin kuin kulutus, on todennäköinen selitys se, että alkoholia jo aiemmin ongelmallisesti käyttäneet ovat lisänneet kulutustaan muita enemmän.

Myös kotiinkuljetustoiminnan käynnistäminen saattaisi vaikuttaa niin, että alkoholiongelmista kärsivät ihmiset lisääisivät kulutustaan muita enemmän, ja siksi haitat väestötasolla voisivat lisääntyä enemmän kuin vain alkoholin kokonaiskulutuksen pohjalta voisi päätellä. Kotiinkuljetus voi olla alkoholiongelmista kärsiville kätevä ratkaisu alkoholin hankinnan käytännön haasteisiin esimerkiksi silloin, kun suurten alkoholimäärien kantaminen, tiheät käynnit kaupassa tai ajokuntoisuus ovat olleet kynnyksiä alkoholijuomien hankkimisessa tai jos henkilö ei ole halunnut tulla liian usein nähdyksi juomaostoksilla. Näissä tilanteissa kotiinkuljetus voi lisätä jo valmiiksi ongelmallista kulutusta.

Pia Mäkelä ja Katariina Warpenius

22.2.2024

Kaiken kaikkiaan on siis olemassa riski, että alkoholijuomien verkko-ostaminen ja kotiinkuljetus lisäävät kaikkien suomalaisten ja/tai alkoholia ongelmallisesti käyttävien suomalaisten alkoholinkäyttöä. Tämä puolestaan voisi lisätä erilaisia alkoholinkäytön terveyshaittoja, kuten alkoholiin liittyviä sairauksia ja kuolleisuutta, ja myös erilaisia sosiaalisia haittoja (esimerkiksi työkyvyttömyyttä, syrjäytymistä tai alkoholin ongelmakäyttäjien perheiden ongelmia, kuten lähisuhdeväkivaltaa, lasten laiminlyöntiä ja talousongelmia).

Miehet kärsivät vakavista alkoholiongelmista huomattavasti naisia useammin. Siksi on todennäköistä, että mikäli kotiinkuljetus lisääisi alkoholin kulutusta ja alkoholihaittoja, näitä lisäongelmia tulisi kokemaan useampi mies kuin nainen. Vastaavasti yhteiskunnan huono-osaiset ryhmät kärsivät vakavista alkoholiongelmaista useammin kuin hyväosaiset, ja usein alkoholiongelmien lisääntyessä juuri nämä huono-osaiset ryhmät ovat kantaneet tästä vakavimmat seuraukset.

Vaikutukset työturvallisuuteen

Kun alkoholin kotiinkuljetusta hoitava henkilökunta joutuu kieltäytymään alkoholijuomien luovutuksesta joko ikärajan, välitysepäilyn tai päihtymyksen vuoksi, tämä tapahtuu yleensä asiakkaan kotiovelle ilman muun henkilökunnan, vartijoiden tai valvonnan tukea. Kieltäytyminen on omiaan aiheuttamaan kiukkua ja saattaa ajoittain olla riski työturvallisuuden näkökulmasta.

Työturvallisuudenkin näkökulmasta on ensiarvoisen tärkeää, että kotiinkuljetuksia hoitava henkilökunta saa vastuullisen alkoholinmyynnin koulutuksen ja keinoja riskitilanteiden hallintaan. Olennaista on myös, että asiakas on juomia tilatessaan saanut tiedoksi, että juomia ei toimiteta alaikäisille tai päihtyneille, ja että niiden luovuttamisesta voidaan kieltäytyä myös, jos epäillään alaikäiselle välittämistä.

Hallitusohjelmassa linjattujen alkoholijuomien kaupan lisäämistoimien vaikutuksista

Hallituksen esityksessä eduskunnalle alkoholilain 17 ja 26 §:n muuttamisesta (HE 7/2024 vp) ehdotetaan, että 5,6–8,0 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältäviä alkoholijuomia saataisiin jatkossa myydä Alkon myymälöiden lisäksi luvanvaraisesti yksityisessä vähittäismyynnissä, mikäli juomat on valmistettu käymisteitse. Kuluttajien saataville saattaisivat tulla laajemmin esimerkiksi erilaiset erikoisolut, erityisvahvat lagerit ja enintään 8-prosenttiset viinien hanapakkaukset sekä jälkiruokaviinit.

Yhdistettynä verkkokaupan ja kotiinkuljetuksen mahdollistamiseen hallituksen esittämä muutos alkoholilakiin merkitsisi uusien entistä vahvempien alkoholijuomien

Pia Mäkelä ja Katariina Warpenius

22.2.2024

saatavuuskanavien moninkertaistumista ja hankinnan helpottumista kuluttajille. Kuten edellä kuvattiin, alkoholijuomien saatavuuden kasvu, hankinnan kynnysten madaltuminen ja kohdennettu myyminen edistäminen voivat yhdessä lisätä alkoholijuomien kulutusta ja edelleen alkoholihaittoja. Etenkin toteutettuna yhdessä olutveron alentamisen kanssa olutvalikoiman runsastuminen ja vahventuminen voivat vaikuttaa erityisesti miehiin, jotka jo nyt kärsivät alkoholihaitoista huomattavasti naisia enemmän.

Lisäksi hallituksen esityksessä linjataan, että vaikka alkoholijuomien saatavuuden lisääminen lisääisi alkoholin kulutusta ja alkoholin aiheuttamia terveydellisiä haittoja, lainsäädäntöä on tarkoitus keventää asteittain ja näin poistaa alkoholijuomien valmistukseen ja vähittäismyyntiin liittyviä elinkeinotoiminnan rajoituksia. Muun muassa enintään 15-prosenttisten viinien myynnin sallimista yksityisessä vähittäismyynnissä selvitetään puoliväliriiheen mennessä.

Suomessa vähittäismyynnin yksinoikeusjärjestelmä yli 5,5-prosenttisille alkoholijuomille on keskeinen keino vähentää ja ehkäistä alkoholinkäytöstä johtuvia haittavaikutuksia väestössä. Kansainvälinen tutkimusyhteisö on todennut, että valtion vähittäismyynnin yksinoikeusjärjestelmä kuuluu parhaisiin eli vaikuttavimpiin käytäntöihin alkoholihaittojen vähentämiseksi.

Monet hallituksen esityksessä linjatut tavoitteet alkoholimarkkinoiden avaamiseksi yksityiselle kilpailulle murentavat yksinoikeusjärjestelmän pohjaa, elinkelpoisuutta ja/tai juridista pitävyyttä tehokkaana alkoholihaittojen vähentämisen keinona. Näitä alkoholipoliittisia muutoksia ovat: päivittäistavarakaupoissa myynnissä olevien juomien enimmäisalkoholipitoisuuden nostaminen 8 prosenttiin; verkkomyynti ja kotiinkuljetus; yksinoikeusjärjestelmän poikkeuksien lisääminen laajentamalla vähittäismyyntioikeutta käsityöläispanimoiden lisäksi myös muille pientuottajille; ulkomaisten toimijoiden suomalaisille kuluttajille harjoittaman etämyymisen mahdollisuuksien edistäminen.

Mikäli puoliväliriiheen mennessä tehtävä selvitys 15 prosentin vahvuisten viinien myynnin sallimisesta päivittäistavarakaupoissa johtaisi vastaavaan lakimuutokseen, pakottaisi se eduskunnan pohtimaan kokonaan uudelleen suomalaisen alkoholimarkkinan järjestämistapaa. Kaiken kaikkiaan hallituksen alkoholipoliittisissa esityksissä ei ole kyse ainoastaan yksityisen elinkeinotoiminnan edistämisestä ja ”reilun kilpailun” lisäämisestä, vaan askeleista kohti valtion yksinoikeusjärjestelmän purkamista. Hallituksen esittämät toimet rapauttavat alkoholin vähittäismyynnin yksinoikeusjärjestelmän toimintaedellytyksiä ja legitimizeerää väestön hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäjänä. Yksinoikeusjärjestelmän purkamisella puolestaan

Pia Mäkelä ja Katariina Warpenius

22.2.2024

olisi kansainvälisen tutkijaryhmän mukaan mittavia vaikutuksia alkoholin kulutukseen ja erilaisiin alkoholihaittoihin.

Pääjohtaja

Mika Salminen

Vt. osaston johtaja

Anu Muuri

This documents contains 8 pages before this page

Tämä asiakirja sisältää 8 sivua ennen tätä sivua

Dokumentet inneholder 8 sider før denne siden

Dette dokument indeholder 8 sider før denne side

Detta dokument innehåller 8 sidor före denna sida

ANU LIISA MUURI

a8f2d81b-a6a0-4673-b8d9-67f8e9ebca15 - 2024-02-23 15:14:51 UTC +02:00

BankID / MobileID - d86c816f-986f-4983-ad2b-6ffe6396bc96 - FI

MIKA OLAVI SALMINEN

6568d46b-546c-48de-ae53-2ebc8ea0d13b - 2024-02-23 20:22:00 UTC +02:00

BankID / MobileID - 534d972c-c64f-4368-bf45-4f02465bc9e4 - FI

authority to sign	asemavaltuus	ställningsfullmakt	autoritet til å signere	myndighed til at underskrive
representative	nimenkirjoitusoikeus	firmitækningsrätt	representant	repræsentant
custodial	huoltaja/edunvalvoja	förvaltare	foresatte/verge	frihedsberøvende